

TEKSTIVASTINE

Tekoälyjohtajat-podcast.

Jakso 1: Myytit, megatrendit ja skenaariot – millaisia tulevaisuuksia tekoäly meille avaa?

Tervetuloa kuuntelemaan Tekoälyjohtajat-podcastia.

Tässä sarjassamme perehdymme siihen, millaista tekoälyn johtaminen tänä päivänä oikeastaan on.

Erytisesti siihen, mitä yritysten johtajien kannattaa ymmärtää tästä nopeasti muuttuvasta teknologisesta toimintaympäristöstä.

Tässä sarjassa pohdimme myös sitä, miten tekoäly muuttaa johtajuuden roolia ja vaikuttaa innovaatiotoimintaan.

Minä olen Anna-Mari Simunaniemi Jyväskylän ammattikorkeakoulusta.

Me aloitamme tämän sarjan pohtimalla tekoälyn liittyviä myyttejä, skenaarioita ja megatrendejä.

Me keskustelemme tänään, miten ne vaikuttavat päätöksentekoon yrityksissä ja miten johtaja voi tehdä oikeita valintoja epävarmassa maailmassa.

Keskustelussa on tarkoitus sivuuta myös tekoälyn vaikutusta työn merkityksellisyyteen.

Meillä on tänään mukana kaksi aivan erinomaista asiantuntijaa.

Ensimmäisenä saanko esitellä väitöskirjatutkija Tiia Suomivuori Jyväskylän yliopistosta.

Tiia, sä teet väitöskirjaa siitä, miten työ muuttuu tekoälyn aikakaudella ja ennen kaikkea siitä, millä ehdoilla työ säilyy mielekkäänä, vaikka teknologia onkin siellä kaikessa vahvasti mukana.

Tosi hienoa, että oot tullut mukaan tähän jaksoon.

Kiitos, kiva olla mukana.

Ja toinen vieras tänään on vanhempi tutkija

Pauli Komonen teknologiantutkimuskeskus VTTltä.

Sä, Pauli, työskentelet strategisen ennakkoinnin erikoistutkijana ja teet

käytännön ennakointityötä eri toimialoilla toimivien
yritysten kanssa sekä Suomessa että kansainvälisesti.

Ja sun työhön kuuluu myös ennakoida yritysten toimintoja, eli miten yritykset
voivat varautua erilaisiin mahdollisiin tulevaisuuksiin.

Ja rakentaa sitä haluamansa tulevaisuutta.

Tosi paljon tervetuloa mukaan, Pauli.

Kiitos paljon.

No hei, mennään tähän päivän asiaan.

Aloitetaan tämmöisellä kevyähköillä myyttien murtamisosiolla.

Tekoälynhän liittyy tosi paljon sekä toisaalta, voisiko sanoa, liiallista
ylistystä, että sitten toisaalta semmoisia aikamoisia dystopisia kauhukuvia.

Ja näitä tulee eri puolilla vastaan.

Mä esitän tässä nyt kaksi tämmöistä aika...

...kärjistettyä ääripään esimerkkiä ja sitten toivon teiltä kommentointia siitä,
että kumpaa näistä myyteistä te ehkä pidätte itse todennäköisempänä ja mikä
siihen vaikuttaa, kumpi näistä tulee toteutumaan.

Eli tämä ensimmäinen myönteisempi utopistinen myytti on, tekoäly tuo meille
utopian täydellisen automaation ja rajattoman tuottavuuden.

Työn merkityksellisyys vahvistuu, kun tekoäly auttaa työntekijöitä näkemään.

Oman roolinsa osana suurempaa kokonaisuutta ja
tekoäly pystyy automatisoimaan tylsät rutiinitehtävät.

Ja sitten tähän rinnalle se vähän hankalampi vaihtoehto, synkempi tulevaisuus.

Tekoäly vie meidät suoraan dystopiaan.

Työpaikat katoavat ja ihmiset menettävät kontrollin teknologialle.

Hallitsematon tekoälyn käyttö johtaa työelämään,
jossa työntekijät ovat algoritmien sivuroolissa.

Aloitetaanko vaikka, Pauli, sinusta ennakointiasiantuntijana, kumpaan näistä
myyteistä enemmän uskot?

Mä haluaisin valita molemmat ja laittaa ne vähän peräkkäin ajallisesti.

Mä en ehkä usko siihen, että kumpikaan näistä toteutuu sellaisenaan.

Mutta mä ehkä aloittaisin niin, että se lähitulevaisuudessa

ehkä korostuu enemmän tämän utopian piirtein.

Eli me nähdään sellaisia kivoja tehokkuushyötyjä erityyppisissä

tehtävissä, joissa ne on vähän voimakkaampia kuin toisissa.

Pystytään tekemään asioita vähän uusin tavoin ja on saatu vähän niin kuin

tekoälystä sellainen uuden tyyppinen työkaveri siihen työn arkeen.

Sitten jos miettii sitä ehkä vähän niin kuin dystopisempaa, negatiivisempaa pitkän

aikavälin kehitystä, niin mä tässä mä halusin tehdä...

vähän niin kuin tämmöisen vertauskuvan siihen, että miten sosiaalisen median

kehitys alkoi siellä 2000-luvun lopulla, 2010-luvun siinä alkupuolella.

Niin aluksihan semmoinen innostus ja optimismi oli tosi suurta ja nähtiin

positiivisia vaikutuksia yhteisöllisyyteen ja demokratiaan

ja ihmisten väliseen viestintään hyvin monissa muodoissa.

Mutta sitten pitkällä aikajan täällä me ollaan sitten nähty, että...

pikemminkin se demokratian sijaan on nähty polarisaatiota, disinformaatiota,

on nähty nuorten mielenterveyden murenemistä, on nähty

erityyppisten niin kuin laiteriippuvuuksien kehittymistä.

Ja näin poispäin, niin ne semmoiset negatiiviset vaikutukset rupeaa ehkä vähän

niin kuin kumuloitumaan, tulemaan näkyvimiksi sen alkuinnostuksen jälkeen.

Ja mä uskon, että tekoälyssä on ehkä vähän tätä samaa, että me ollaan kuitenkin niin

kuin jo useampi vuosi oltu aika siinä semmoisen hypen...

aallonharjalla, niin ne erityyppiset lieveilmiöt tulee

voimistumaan sitten niin kuin siinä ehkä seuraavassa horisontissa.

Entä Tiia, ootko sä samaa mieltä, että ollaan tämmöisen hypenharjalla tässä

ja voidaan ehkä kohdata sitten vähän synkempiä aikoja myös?

Joo, kyllä mä näen, että molemmat skenaariot on niin kuin aika

todennäköisiä, mutta että niiden väliin jää tietysti valtava harmaa alue.

Jossa kumpikaan ei varsinaisesti ole totta.

Pauliinta musta tosi hyvä nosto toi somepuoli.

Ja siihen ehkä lisäisin vielä sen, että siellä jotenkin hirveän vahvasti

korostuu myös se, että ne on nyt niin kuin

yritysten hanskassa ne isot ikään kuin kuvat.

Eli esimerkiksi Twitter vai mikä X se nyt nykyään

on, niin on vahvasti yhden ihmisen hanskassa.

Joka pystyy päättämään, että mitä se korostaa ja mitä se peittää, mikä saa

ääntä ja mikä niin kuin vaiennetaan.

Ja joku Instagramhan on ihan suoraan tällainen niin kuin rahantekomasiina,

jossa pystytään myös ihan hirveän paljon säätämään niin kuin yrityksen toimesta.

Että kuka saa näkyvyyttä ja kuka ei saa näkyvyyttä ja millä tavalla.

Ja AI on mun mielestä vähän sama niin kuin skenaario nähtävissä.

Että näähän on yritysten hanskassa.

Ei näitä ajeta niin kuin...

Lainsäädännöllä tai muulla, vaan että teknologia kehittyy hirveätä vauhtia ja

lainsäädäntö juoksee perässä.

Ja sitten katsellaan, että mihin palikat laskeutuu jossain vaiheessa.

Mutta jos me palataan tuohon työn merkityksellisyyteen ja siihen,

niin nythän me puhutaan tosiaan lähinnä asiantuntijatyöstä.

Että vielä ei ole tekoäly korvaamassa lastentarhaopettajia

ja sairaanhoitajia ainakaan ihan suoraan.

Mutta että mä itse ehkä pidän...

Ja se on ehkä tasoimpana riskinä tällä hetkellä sitä, että ihminen tavallaan

unohtuu sieltä välistä.

Että tehostetaan ja optimoidaan lisää ja lisää.

Ja sitten tavallaan pilkotaan se asiantuntijatyö sellaiseksi sirpaleiseksi.

Että ihmiselle jää semmoinen tavallaan napinpainajan rooli siinä.

Ja se oma positio siinä prosessissa vähän niin kuin katoaa.

Se on ehkä semmoinen, mikä nousee esimerkiksi meidän haastatteluissa paljon esiin.

Joo.

Näissä erilaisissa tutkimushaastattelussa kyllä.

Ihan tuoret tilastokeskuksen raportti viime vuodelta arvioi, että suomalaisesta

aikuisväestöstä noin 40 prosenttia on käyttänyt

jollain tavalla generatiivista tekoälyä viime vuonna.

Tiia, sä olit sitä mieltä tuossa äsken, että erityisesti asiantuntijatyössä

tehtävät tulevat muuttumaan tekoälyn ansiosta.

Mutta mitä Pauli sä arvioit?

Kenen työhön tekoäly huomattavimmin vaikuttaa?

Minkälaisissa työtehtävissä ja rooleissa toimivin?

Mun mielestä aika yksi semmoinen kiinnostava skenaario, mitä tällaisessa

talouskeskustelussa ja muussa jonkin verran näkyy, on se, että ainakin lyhyellä

aikavälillä mennään vähän tämmöiseen M-kirjaimen muotoiseen talousmalliin.

Eli semmoinen perinteinen keskiluokkainen tietotyö

on se, mikä ehkä nakertuu tässä nopeimmin.

Ja sitten toisaalta vaikka tämä Tiia mainitseva tällainen hoiva,

vuorovaikutustyö, muutyö, mitä siellä toisessa laidassa on.

Ja sitten toisaalta semmoinen vaativaa asiantuntijatyö, johtotyöt, johtavissa

asemassa toimijoita ja muut, niin heihin se vaikutus on pienempi.

Ja se ehkä, missä ne isoimmat vaikutukset tällä hetkellä siinä työmarkkinassa näkyy,

niin vaikka tämmöiset entry-level-koodauspositiot, niin niissä

nähdään jo kymmeneen prosenttien vähenemistä.

Samoin tämmöinen perustason informaation käsittely, assistenttitehtävät ja

vastaavat, niin niissä se vaikutus on nyt ainakin tällä hetkellä näyttää suurimmalta.

Mutta mitä enemmän se teko...

tekoälyn kapasiteetti kehittyi, niin sitä enemmän se myös tulee vaikuttamaan siihen vaativaan asiantuntijatyöhön.

Toinen tällainen tuore selvitys, tekoäly- ja datayhtiö Solitan selvityksen mukaan noin kolme neljästä suomalaisesta työntekijästä uskoo tekoälyn muuttavan omaa työnkuvaa seuraavan viiden vuoden sisällä, joskin hyvin harva oli oikeasti tehnyt mitään erityisempää varautumista tämän asian suhteen.

Mä haluaisin...

Niin Tiia kysyä sulta, kun sä tutkit myös tätä työn merkityksellisyyttä, niin niihin ehkä liittyy myös tällaiset pelotkin osittain, että minkälaisia pelkoja siellä erityisesti asiantuntijatyössä nyt sitten liittyy tähän tekoälyn ja työn muutokseen?

No siellä on hyvin tällaisia ikään kuin eksistentiaalistisia pelkoja, että pelätään, että tekoälyn käyttö tyhmentää itseä, tavallaan poistaa iteltä sen semmoisen, mikä on monella asiantuntijakaudella.

Niin semmoinen kore ominaisuus, että tykkää pohtia itse isoja kokonaisuuksia ja löytää niistä sitten punaisia lankoja ja koota isoja asioita yhteen, että tavallaan se, että käyttää siihen sitten teknologiaa avuksi, niin poistaisi iteltä jotenkin tämän kyvyn ja ominaisuuden.

Ja sitten toinen, mihin sä tuossa jo viittasitkin, eli se, että tällaiset junioripositiot ikään kuin tässä vaarantuu, niin se, että kun...

jollain aikavälillä meiltä sitten puuttuu ihmiset, jotka olisi käynyt sen prosessin alusta loppuun asti itse läpi, niin sitten siitä katoa ikään kuin se ymmärrys siitä ihmiseltä, katoa ymmärrys siitä kokonaisuudesta ja tavallaan ei pystytäkään kohdentamaan sitä omaa huomioon siihen, mikä siellä oikeasti mättäisi.

Että teknologia tekee tiettyjä ratkaisuja ja punoo tiettyjä langanpäitä yhteen, mutta että jos siellä on virhe, niin sitä ei pystytäkään enää tunnistamaan, kun ei tunneta sitä prosessia riittävän hyvin tai sitä asiaa riittävän hyvin.

Jäätkö sä, Pauli, saman huolentijan kanssa, että onko nämä pelot aiheellisia

vai uskotko edelleen siihen myönteisempään kehityskulkuun?

Kehitys ja muutos on, se vauhti on niin nopeaa, että siinä vähän niin kuin sekä ihminen että sitten hänen ympärillä olevat järjestelmät niin muuttuvat tavallaan niin kuin liikkeessä.

Että jos mä pohdin sitä omakohtaisesti, niin kyllä mä koen, että etenkin tietyt osat mun työstä niin siinä, missä ne aiemmin oli nimenomaan sitä semmoista itsenäistä informaation käsittelyä, luokittelyä, analyysiä.

Johtopäätösten tekemistä, niin tavallaan tietyt osat on muuttunut yhä enemmän tavallaan, että se on erilaisten tekoälytyökalujen ohjaamista ja nimenomaan semmoista human oversightia siinä rinnalla.

Ja mä oon sillä lailla itse kokenut sen positiivisena muutoksena, koska on kuitenkin se kokemus siellä taustalla ja tietty ehkä kriittinen arviointikyky siitä, että onko se lopputulos, mikä tässä sieltä sitten tulee, niin onko se riittävän hyvää.

käytettäväksi ja onko siinä huomioitu kaikki olennainen.

Mutta jaan ehkä tuon tietyn huolen siitä, että sitten jos se arviointikyky ei ole mukana, niin sitten saatetaan päätyä ehkä ikäviin lieveilmiöihin sitten työnkin yhteydessä.

Ja toinen asia, mikä tässä on noussut paljon esiin, on se, että tällä hetkellä tuntuu, että varsinkin yrityksissä se käyttöönotto on aika...

aika hallitsematonta ja semmoista siellä täällä ripotellen tapahtuvaa ja sitten se väkisin työnnetään mukaan olemassa oleviin prosesseihin sen sijaan, että mietittäisiin se koko prosessi uusiksi ja hyödynnettäisiin siinä ihmisen parhaat puolet ja tekoälyn parhaat puolet.

Mä luulen, että me ollaan tässä vielä niin lapsen kengissä monessa kohtaa, että ei oikein osata vielä edes aavistaa, että mikä se tavallaan se kultainen kompo siinä voisi olla erilaisissa työtehtävissä ja rooleissa.

Juontaja Erja Hyytiäinen Mahtavaa.

Tuossa oli jo vähän aasinsiltaa nyt tähän varsinaiseen aiheeseen eli siihen tulevaisuuden ennakkointin skenaarioihin, jotka on varsinkin Paulin erikoisosaamista ja toisaalta usein esimerkiksi tällöinen megadrendikäs on aika...

paljon käytetty monessa yhteydessä.

Niin aloitan Pauli ensin siitä, että mitä nämä skenaariot ylittäänsä ehkä niin kuin tiiviisti ovat ja erityisesti yritysten johtajan näkökulmasta, miksi ne on relevantteja?

Mielestäni skenaarioiden avainasia on se, että sen sijaan, että meillä olisi vain yksi lineaarinen suunta eteenpäin tai johonkin suuntaan, niin meillä on monia mahdollisia suuntia.

Monia vaihtoehtoja.

Ja tavallaan se lisää mahdollisuuksia.

Se lisää semmoista päätöksenteon avaruutta ja se ikään kuin tekee sitä tulevaisuusnäkymästä monipuolisemman.

Ja myös se monipuolisuuden kautta tietyllä tapaa niin kuin ehkä totuudenmukaisemman,

koska harvoin on niin, että vain toteutuu...

jokin yksi suoraviivainen kehityskulku, vaan tulevaisuussana yhdistelmä monenlaisia asioita.

Ja miten nämä skenaariot suhteessa näihin megatrendeihin, mitä esimerkiksi Sitra tässä tuoreessa raportissaan esitteli?

Esimerkiksi yksi megatrendi heidän mielestään olisi, että tekoäly muuttaa yhteiskunnan perustaa ja tekoäly sulautuu osaksi kaikenlaisia yhteiskunnan toimintoja.

Mikä on megatrendin ja skenaarion suhde?

Megatrendi on yleensä määritellään tällöisen pitkänä muutoksen kaarena, joka voi kestää vaikka vuosikymmeniä ja siihen liittyy paljon dataa, evidenssiä, tietoa ja myös semmoista jo historiaa, mistä me

nähdään, että se on ehkä menossa tiettyyn suuntaan.

Jos me mietitään tällaisia kaikkein klassisimpia megatrendejä, otetaan vaikka väestön ikääntyminen.

Tai kaupungistuminen tai ilmaston lämpeneminen, niin ne on aika semmoisia tietyllä tapaa robusteja ja varmoja kehityskulkuja, jotka nyt ei ainakaan ihan muutamassa vuodessa heilahda johonkin tiettyyn suuntaan.

Mutta sitten kun me mennään skenaarioihin, niin skenaariot on sitten ehkä tavallaan useamman tällaisen trendin yhteisvaikutuksista syntyviä vaihtoehtoisia tulevaisuuksia.

Me voidaan lähteä miettimään vaikka ilmastonmuuton ja kaupungistumisen yhteisvaikutuksia ja tavallaan niistä sitten laatia kolme vaihtoehtoista skenaarioa.

Tämä yhteisvaikutus saattaa, millaisiin tulevaisuuksiin se saattaa johtaa.

Megatrendi on luonteeltaan tällainen yksittäinen, vakaa, pitkäaikainen ja sitten skenaariot on nimenomaan eri muuttujien vaihtoehtoista syntyviä tulevaisuuksia.

Joo, kiitos.

Kiitos tästä selvennyksestä.

Jos leikitellään vähän tällaisella skenaariolla, tällaisella myönteisemmällä skenaariolla, että tulevaisuudessa tekoäly tuottaa...

oikeasti lisää meidän tuottavuutta ja kilpailuetua ja auttaa

innovaatiotoimintaan ja sitä myös käytettäisiin vastuullisesti ja

näkemyksellisesti yrityksissä, niin Tiia, sä oot itsekin toiminut myös

yrityksissä johtotehtävissä ja sen lisäksi toimit nyt tutkijana, niin mikä sun

käsitys tutkijana ja kokemusasiantuntijana on?

Kuinka tällaista näkemyksellistä tekoälyjohtamista

tämän hetken suomalaisissa yrityksissä on?

No hirveän vaikea kysymys.

En osaa vastata, että millaista se nyt yleisesti on.

Mun näkemys, ja tämä on vaan mun nyt henkilökohtainen näkemys, on, että on yrityksiä, joissa tähän on tosiaan paneuduttu jo hyvinkin ennakoivasti ja sitä on mietitty yhdessä yrityksen ihmisten kanssa, että missä sitä tekoälyä kannattaisi tässä nyt hyödyntää.

Ja sitä tehdään ikään kuin suunnitelmallisesti ja johdetusti, mikä mun mielestä on se avainasia siinä, että se ei ole sirpaleista yksittäisten ihmisten testailua, vaan että se on yrityksen strategiassa ikään kuin mukana se, että näissä asioissa me sitä käytetään ja tällä tavalla.

Sitten on valtava määrä just tätä niin kuin toista puolta, eli yksittäiset ihmiset yksittäisissä tehtävissä hyödyntää tekoälyä jollain tavalla.

Toki yrityksen IT-politiikan mukaisesti, mutta kuitenkin silleen, että se ei ole mikään tällöinen concentrated effort, vaan niin kuin yksittäisissä hommissa testaillaan, että miten se voisi siinä auttaa.

Joo.

Se, että miten paljon se sitten johtajuuteen vaikuttaa, niin siihen mä en oikeastaan osaa sanoa mitään.

Se on ehkä enemmän teidän tekoälyjohtajien heiniä, mutta mä itse tykkään skenaariotyöskentelyä ajatuksessa siitä, että siinä osallistetaan nimenomaan niitä ihmisiä myös mukaan.

Eli sillä tavallaan myös ehkä tuodaan semmoista turvallisuuden tunnetta asiantuntijoille.

Voi olla, että on ymmärtänyt tämän täysin väärin, mutta tällöinen... optimistinen näkemys mulla siinä on, että ihmiset tuntee olonsa ikään kuin varmemmaksi silloin, kun he pääsee yhdessä osallistumaan näihin skenaariotyöskentelysessioihin ja miettimään, että mikä se heidän rooli sitten siinä kussakin skenaariossa voisi olla.

Ja se on merkityksellistä.

Kyllä.

Äsken Pauli tuossa avasikin sitä, että megatrendit on niin kuin tällaisia pitkiä kehityskulkoja, jotka voivat sitten yhdistettynä johtaa erilaisiin tulevaisuuskulkoihin.

Eli skenaarioihin.

Mutta näähän ennusteet voisivat kuitenkin aina muuttua.

Tapahtuu jotakin aivan yllättävää.

Puhutaan esimerkiksi villeistä korteista tai mustista joutsenista tai jotain sellaista, mitä yllättävää tapahtuu.

Näettekö te jotenkin omasta näkökulmastanne jonkun sellaisen villinkortin riskin tai myönteisen potentiaalin, jota tällä hetkellä aliarvioidaan eniten suomalaisissa yrityksissä?

Jotakin, mitä ei oteta nyt riittävällä vakavuudella.

Juontaja Erja Hyytiäinen Tarkoitatko liittyen tekoälyyn vai ihan laajasti?

Juontaja Erja Hyytiäinen Jos minä aloitan, niin varmaan yksi, mitä ainakin voisi pohtia nykyistä painokkaammin on se, että vaikka yritysten tietoturvajärjestelmät ovat hyvinkin kehittyneitä ja varmasti jatkuvasti menevät turvallisempaan päin, niin silti kun ollaan siirtymässä Juontaja Erja Hyytiäinen aikakauteen, jossa tulee yhdistymään esimerkiksi kvanttilaskennan kapasiteetti tekoälyn kapasiteettiin, niin minkä tyyppisiä uusia tietoturvariskejä se tulee luomaan?

Juontaja Erja Hyytiäinen Puhutaan tällaista niin sanotusta postkvanttikryptografiasta, eli pitää siirtyä järjestelmissä tilanteeseen, jossa se tietoturva...

perustuu ihan uudentyyppisiin ikään kuin matemaattisiin probleemiin, joita ei pystytä kvanttilaskennalla murtamaan.

Tämä selitys on ehkä hieman tekninen ja insinöörimäinen, mutta sanotaan jo melko lähitulevaisuudessa, sanotaan viiden vuoden aikajänteellä, niin meillä voi olla täysin uudentyyppisiä tietoturvariskeja, joihin täytyy varautua.

Ja tekoäly on yksi ikään kuin osa-alue niissä.

Tällainen hyvin tekninen ja tärkeä näkökulma.

Entäs Tiia, miten sinä lähestyisit tätä, että mitä aliarvioidaan?

Jos minä olen tämän keskustelun kiintiöhumanisti, niin minä voin tuoda sitten sen ikään kuin ihmisenäkemyksen, että minä tässäkin keskittyisin ehkä enemmän siihen, että se villikortti ei välttämättä olekaan se teknologia itse, vaan se, että mitä työlle tapahtuu sen teknologian kehityksen seurauksena.

Esimerkiksi ajatellaan jotain rooleja, jotka nyt tänään on tosi kriittisiä ja sitten huomenna niitä ei enää tarvitakaan kuin tekoälykas.

Hei hoplaa, hoitaa koko homman.

Automatisoidaan pois sellaisia rooleja, joihin ihmiset on kouluttautunut vuostolkulla ja pistänyt koko elämänsä kiinni.

Sehän on ihmiselle ihan hirveä asia.

Ja yhtäkkiä sillä ei ole enää mitään merkitystä sillä sen osaamisella.

Toinen on sitten ehkä semmoinen kulttuuriasia, että jos vaikka joku hanke teknologisesti onnistuu, niin kulttuuri syö teknologiat ja strategiat aamupalaksi.

Että jos se ei ole siinä kulttuurissa sisällä se muutos, niin se ei sitten kuitenkaan lähe.

No tota, jos tuosta organisaation kulttuurista voisi jatkaa ehkä vähän eteenpäin sitten tähän...

Niin kuin varsinaiseen tekemiseen yrityksissä.

Että miten nyt sitten käytännössä yritys voisi omalta kohdaltaan lähteä tätä skenaariota hahmottamaan ja sen pohjalta sitten miettimään strategisesti, minkälaista johtamista ja minkälaisia valintoja yrityksissä tarvitaan.

Mikä Pauli, vaikka sun olisi semmoinen vinkki yritysjohtajille, mistä aloittaa?

Mistä aloittaa skenaariotekeminen?

Kyllä.

Nopean muutoksen kentässä, niin tavallaan yksi asia on, että niitä skenaarioiden pitää pystyä päivittämään aika usein.

Eli ei voida lähteä siitä, että meillä on vaikka neljän vuoden strategiakausi ja tehdään ne skenaariot aina sitten neljän vuoden välein, vaan johtoryhmällä on hyvä olla semmoinen ketterästi päivitettävä skenaariosetti, joka ei ole liian raskas, mutta joka on kuitenkin niin kuin riittävän uskottava, että niitä skenaarioita voidaan käyttää sitten päätöksenteon pohjana.

Ja noin niin tarkalleen ottaen se skenaarioiden tekemisen menetelmä tai tekniikka on, mutta mun mielestä se, että niinku varautuu siihen, että niitä skenaarioita pystytään päivittämään, niin kun sanotaan vaikka kerran kvartaalissa, niin ne pysyy raikkaina.

Ja tämän tyyppistä niinkun skenaariotyöskentelyä jonkin verran näinkin.

Yrityksissä esimerkiksi silloin, kun oli tavallaan meneillään se koronan myöhäisvaihe ja sitten tuli Ukrainan sota siihen rinnalle, niin tavallaan se oli jotenkin niin semmoinen hallitsematon murrosvaihe monella tapaa, että nimenomaan johtoryhmät teki sitä skenaariotyöskentelyä lähestulkoon jatkuvasti ja peilasi omia valintojaan niissä kriisitilanteissa niihin mahdollisiin skenaarioihin.

Miten olet havainnut suomalaisissa yrityksissä, yritysjohtajissa tämä Paulin perään kuuluttamaa ketteryyttä tehdä tällaisia joustavia päivittyviä strategioita tekoälyn suhteen?

No, mites tän nyt muotoilis?

Sanotaanko näin, että usein se strategia jää aika etäiseksi niin kuin joka tapauksessa ja sen jalkauttaminen on niin kuin yksi iso kompastuskivi hyvinkin monessa yrityksessä.

Ja se, että onko se sitten ketterä vai ei, niin jää vähän semmoiseksi tuntemattomaksi asiaksi, jos se koko strategia on vähän hähmänen eikä sitä oikein tuotu sinne operatiiviselle tasolle.

Mutta tykkään tuosta Paulin nostamasta ajatuksesta, että sitä nimenomaan aika agilesti myös muotoillaan sitä strategiaa ja peilataan sitä erilaisiin skenaarioihin, että näinhän sen toki kuuluisikin olla.

Me kaikki keskustelijat tässä olemme nyt suomalaisten korkeakoulujen tai tutkimuslaitosten edustajia, niin siirrytään keskustelemaan vielä vähän tästä yritysten ja korkeakoulujen välisestä tutkimuskehitys- ja innovaatioyhteistyöstä.

Minkälaisia kokemuksia teillä itsellänne on tällaisesta onnistuneesta yritys- ja korkeakoulu-yhteistyöstä nimenomaan ehkä tähän tekoälyynkin liittyen, semmoista kannustusta?

Vaikka aloitan, niin ehkä mä ensin vähän avaan VTT-roolia tässä suomalaisessa järjestelmässä tässä mielessä.

Eli VTT soveltavana tutkimuslaitoksen, niin me vähän sijoitutaan siihen yliopistojen ja yritysmaailman väliin ja siinä, missä yliopistot on erinomaisia tutkimaan asioita ja siinä, missä yritykset on taas erinomaisia kaupallistamaan asioita.

Niin näiden kahden maailman väliin jää vähän niin kuin me kutsutaan sitä kuoleman laaksoksi.

Eli silloin, kun asiat pitäisi vähän niin kuin viedä sieltä laboratoriosta kohti kaupallista tuotetta tai palvelua, niin siinä välissä on usein semmoinen kohta, jossa ei välttämättä oikein ole riittävästi rahoitusta, ei ole tukea.

Yritysten on vaikea ehkä itse investoida siihen kehitysvaiheeseen, niin VTT-rooli on siinä.

Kyllä meillä sinänsä on ihan niin kuin jatkuvasti, valtavasti esimerkkejä siitä, että miten pystytään ylittämään nimenomaan se kuoleman laakso siinä kohdin.

No entäs Tiia, mitä hyviä esimerkkejä ja ehdotuksia sinulla olisi tälle yhteistyölle?

No meidän hankkeessa eli MDEssä meillä on runsaasti myös yrityskumppaneita, joiden kanssa me tätä hanketta ajetaan.

Eli me kerätään sieltä tosi paljon dataa yrityksistä, yritysten asiantuntijoilta siihen, että miten me pystytään sitten tämän hankkeen loppuvaiheessa tuomaan semmoisia avoimen lähdekoodin sovelluksia tai työkaluja, AI-sovelluksia tai työkaluja, jotka voi auttaa niissä koetuissa ongelmissa tai niissä kohdissa, missä prosessi hiertää tai asiat tuntuu turhalta rutiinilta, jonka voisi hyvin automatisoida.

Eli mehän tehdään tässä tavallaan semmoista yhteiskehityshommaa koko ajan ja se on tosi tärkeää.

Aikaisemmassa elämässä mulla on ehkä enemmän kokemusta TKI-yhteistyöstä, jota hoidetaan insinööritieteiden kanssa ja koska itse edelleen olen se humanisti, niin tykkään siitä, että nimenomaan tätä humanistista puolta tuodaan myös mukaan siihen, että me voidaan tarjota sellaisia viitekehyksiä ja malleja yrityksiin, niin sitä toimintaa pystytään ihmislähtöisesti myös kehittämään ja silti tehostamaan ja tekemään tuottavammaksi.

Se on mun mielestä meidän tärkein anti tässä tällä puolella.

Juontaja Erja Hyytiäinen Tämän keskustelunkin perusteella vahvistuu se ajatus, että tekoälyn ymmärtäminen ei ole suinkaan vain teknologinen kysymys, vaan siihen liittyy hyvin vahvasti muun muassa ihmisten välinen vuorovaikutus ja monet muut asiat.

Ja samoin tämä tulevaisuusskenaarioiden rakentaminen ei ole vain sellaista riskien hallintaa, vaan se pitäisi olla luonteva osa sitä strategista ketterää johtamista.

Ehkä tässä voitaisiin vielä vähän auttaa niitä suomalaisen yrityksen ja kenties semmoisen vähän pienemmänkin yrityksen johtajia, että minkä vinkin te antaisitte heille?

Minkälaista yhteiskunnan ehkä käynnissä olevaa jotakin tapahtumaa tai kehityskulkua te erityisesti suosittelisitte?

Seuraamaan ja mihin kannattaisi johtajana nyt tarttua?

Saatteko kiinni tällaisesta kysymyksen asettelusta?

Saan erittäin hyvin ja ehkä minä tässä vähän summeerais in muutamia keskeisiä tämän hetken sellaisia kuumia kysymyksiä.

Eli geopolitiikka yhtenä.

Miten tämä...

Maailmanjärjestys muuttuu sekä lyhyellä että sitten pidemmällä aikajänteellä?

Miten teknologiakehitys nivoutuu siihen?

Eli kuten vähän siinä alussa puhuttiin, niin kyllähän tämä tekoäly on myös valtakamppailun aluetta hyvinkin vahvasti sekä valtiollisen että sitten kaupallisen valtakamppailun aluetta.

Toimijat on valtavan isoja ja kaikki haluaa jatkuvasti luoda sen edun siihen.

Siinä tekoälyn arvonluonnossa, tehokkuudessa, käytettävyydessä ja muussa.

Ja sitten siinä rinnalla pitäisin esimerkiksi nämä keskeiset megatrendit ja niiden vaikutukset.

Ja jos menee sitten siihen, että miten yritysjohtaja sekä pienemmässä että isommassa organisaatiossa näiden seurannan...

tai tarkkailun tai analyysin, niin sen ei tarvitse välttämättä olla mitään älyttömän raskasta toimintaa.

Tuon yhden käytännön esimerkin.

Eli silloin kun tämä Grönlanti-kriisi tuossa joitain viikkoja sitten tuli päälle.

Se alkoi nopeasti niistä Trumpin muutamista lausahduksista

ja vähän sitten päättyi niihin tapahtumiin Davosissa.

Muutamia päiviä myöhemmin, niin esimerkiksi siinä kohdin niin Alexander

Stubbs sanoi, että heillä oli kolme skenaariota pöydällä, joita hän käsitteli.

Ja heidän ikään kuin strategia oli välttää niistä kaksi ja edistää yhtä.

Ja siinä puhuttiin nimenomaan ihan muutamien päivien tavallaan tämmöisestä aikaikkunasta, missä nämä kaikki asiat tapahtuivat.

Ja en usko, että he siinä parin päivän aikana pyöritti mitään valtavan raskasta skenaarioanalyysiä.

Ne oli varmasti aika semmoisia luonnosmaisia aihioita, jotka kuitenkin oli sitten relevantteja siinä päätöksenteon tukena.

Mun mielestä tällaista samankaltaista suhdetta skenaarioihin olisi kiva nähdä ehkä enemmän yrityksissäkin.

Voidaan työskennellä aika semmoisten luonnosmaistenkin aihoiden kanssa ja silti löytää niistä valtavasti relevanssia kriittisiin päätöksentekotilanteisiin.

Kyllä.

Siinä tuli tuore ja aika dramaattinen esimerkki.

Entä Tiia, mikä kehityskulku sinusta on nyt sellainen erityisesti silmällä pidettävä?

No tässä tapahtuu niin valtavasti, että on sekä minulla että varmasti hyvin monilla johtajilla on vaikea valita, että mikä näistä nyt olisi sitten se, johon erityisesti kannattaisi keskittyä.

Mä ehkä haluan edelleen nostaa sitä, että mun mielestä kannattaa osallistaa sitä.

Sitä omaa porukkaa miettimään.

Sitä, että mitä ne skenaariot on ja mitä niille voi tehdä.

Eli että se ei jää sinne ylempään johtuun ainoastaan se päätöksenteko, vaikka se valta ja vastuu siellä toki asuukin, vaan osallistetaan niitä ihmisiä, jotka tekee sitä käytännön hommaa ja tietää ne vaikeat paikat ja onnistumisen tavat siellä myös.

Juontaja Erja Hyytiäinen Kiitoksia.

Siihen varmaan meidän täytyy alkaa päättelemään tätä keskustelua.

Eli voisiko tästä nyt vetää semmoisena johtopäätöksenä tai yhteenvetona, että yrityksen johtajanakin pitäisi toisaalta seurata aika isojaakin kehityskulkuja sen oman organisaation ulkopuolella, mutta toisaalta sitten siellä tiimin sisällä ei yrittää olla tällainen minä itse johtaja, vaan ottaa ihmiset vahvasti mukaan.

Eli mitä Tiia on tässä peräänkuuluttanut?

Juontaja Erja Hyytiäinen Kiitos tosi paljon Tiia Suomivuori ja Pauli Komonen.

Oli mukava jutella teidän kanssa tänään tekoälyjohtamisesta.

Tämän tekoälyjohtajat podcastin tarjoavat Business Finlandin rahoittamat tutkimusprojektit, tekoälyjohtajat sekä Meaningful Digital Evolution.

Jatketaan keskustelua seuraavassa jaksossa uusien vieraidemme kanssa.

Kiitos.

Kiitokset.